

נוהל תכנית חלוצי הערכה

תכנית "חלוצי הערכה" היא תכנית ממירת בגרות המאפשרת לבתי ספר ליצור הוראה והערכה בדרכים מגוונות בתכניות הלימוד בתחומי הדעת השונים, ולהמיר את ההבחנות בבגרות במספר אירועי הערכה חלופית. התוכנית מותאמת לצרכים שונים של בתי הספר, והיא מבוססת על תפיסת עולם חינוכית ייחודית המקדמת למידה משמעותית. הציון הנרשם בתעודת הבגרות בתחום הדעת של תלמיד אשר למד בתכנית הינו הציון המסכם של אירועי הערכה אלו.

מטרות תכנית חלוצי הערכה:

1. להרחיב את מידת האוטונומיה של בתי הספר באמצעות בחירת דרכי הוראה והערכה המתאימות עבורם.
2. לחזק את הלמידה הבית ספרית
3. לאפשר מתן ציון בגרות לא רק באמצעות היבחנות בבחינת בגרות אלא בהערכת מכלול מיומנויות, כשרים ותפקודים של התלמיד.
4. להוות מנוף לפיתוח מקצועי של מורים.
5. להוות 'שדה ניסוי' עבור מערכת החינוך כלומר, ללמוד תובנות מהעבודה המתקיימת בבתי הספר בכדי לקבוע מדיניות וליישמה במערכת כולה.

תנאי הסף לקבלת בית ספר לתכנית

1. בית ספר ירוק בטוהר הבחינות במהלך שלוש השנים האחרונות
2. הכרה קבועה של משרד החינוך בציונים הבית ספריים.
3. ללא שק"ד ב-3 שנים האחרונות בכל מועדי ההיבחנות במקצוע שבו תיושם התוכנית (ללא שק"ד בית ספרי על פי מדד האגף לחינוך על יסודי)
4. ממוצע ציון בחינת הבגרות (ללא הציון השנתי) במקצוע בבית הספר לא יפחת מ-55.

תנאי סף לאישור התכנית

1. מבוססת על תכנית הלימודים בתחום הדעת.
2. מקיפה את מלא השעות הנדרשות (לפחות) ללמידה.
3. כוללת מספר דרכי הערכה, כולל הערכת ידע והערכת מגוון מיומנויות ותפקודי לומד.

תנאי סף למורה המלמד בתכנית

- 4 שנות ותק בהגשה לבחינות הבגרות בתחום הדעת שהמורה מבקש לקיים בו את התוכנית.
 - תואר/הסמכה להוראה בתחום הדעת
 - השתתפות בפיתוח המקצועי של מפמ"ר
- משרד החינוך שומר את הזכות לצמצם או להרחיב את מספר בתי הספר בתוכניות השונות על לפי שיקולו.

עקרונות ההפעלה של התכנית:

1. לתכנית מתקבל בית ספר העומד בתנאי סף לתחום הדעת אותו הוא מבקש.
 2. בית הספר מלמד על פי תכנית הלימודים בתחום הדעת (כולה או רובה), ולפחות בהיקף השעות המוקצה לתחום הדעת בחט"ע, החל מכתה י'. דרכי ההוראה ודרכי הערכה ניתנות לבחירה של בית ספר בכפוף לאישורן על ידי וועדה ארצית של התכנית בעקבות המלצת הוועדה המחזית.
 3. הציון המסכם הניתן לתלמיד בסיום לימודיו, הוא הציון הסופי הנרשם בתעודת הבגרות. מבנה ההערכה יתבסס על הערכה פנימית 70% (הכוללת ציונים על עבודות, משימות, מטלות, מבחנים - ע"פ אירועי ההערכה שיאושרו בוועדה) והערכה חיצונית 30% על אחד מתוצרי ההערכה והצגתו בפני בוחן חיצוני שימונה על ידי אגף הבחינות. אירוע הערכה זה ייקבע על ידי הוועדה המאשרת את התכנית.
 4. תלמיד יכול ללמוד עד שני תחומי דעת בתכניות ממירות בגרות, כלומר לקבל עד שני ציונים בתעודת הבגרות בציונים מסכמים הניתנים בהערכות חילופיות.
 5. בית ספר המקבל אישור להצטרף לחלוצי הערכה בתחום דעת, רשאי ללמד שלושה מחזורי תלמידים בסוגי הכתות שאושרו, ללא צורך באישור נוסף. עם זאת פתיחת מחזור תלמידים חדש מחייבת דיווח למדריך חלופות בהערכה במחוז. הכנסת תחום דעת נוסף לבית ספר, וכן, הרחבת התכנית לכיתות שאינן דומות לכתה שלגביה ניתן אישור מחייב אישור נוסף.
- בתום שלושה מחזורים בית הספר יצטרך להגיש בקשה מחודשת שתיבדק על ידי האגף העל יסודי בשיתוף עם מפמ"ר תחום הדעת.

6. אישור להיכלל במסגרת התכנית חלוצי הערכה מוצא על ידי האגף לחינוך על יסודי לאחר מתן האישור בוועדה הארצית, עם פתיחת שנה"ל. האישור נשלח לבית הספר ומועבר לאגף הבחינות.
7. נציגי האגף לחינוך על יסודי, מדריכי חלופות בהערכה במחוזות, המפמ"רים השונים ומדריכיהם מבקרים בבתי הספר ועומדים מקרוב על דרכי העבודה ואיכותה. כמו כן, מדי פעם מתכנסים בתי הספר ללמידת עמיתים בעקבות התנסותם בתכנית.
8. מעריך חיצוני יגיע לבית הספר להעריך את אחד מאירועי ההערכה, כפי שנקבע בוועדה, וייתן ציון שמשקלו 30% מהציון הסופי של התלמיד.
9. בתי הספר בתכנית מקבלים הנחיות מפורטות לקראת בגרויות הקיץ וההערכה החיצונית, כיצד לדווח על ציוני התלמידים למרב"ד, ולאגף לחינוך על יסודי ומחויבים לשמור עבודות תלמידים לביקורת ובהתאם לדרישה לשלוח אותם לאגף לחינוך על יסודי.
10. לא ניתן לערער על ציון סופי שניתן בתכנית והועבר למרב"ד ולאגף לחינוך על יסודי.

שלבים להפעלת תכנית חלוצי הערכה:

1. בית ספר מפנה בקשה להצטרף לתכנית, לאגף א' לחינוך על יסודי.
2. קבלת אישור על עמידה בתנאי הסף המנהליים מאגף א' על יסודי.
3. ישלח לבית ספר טופס לפירוט מתווה התכנית המבוקשת.
4. בית הספר יחזיר את המתווה לאגף א' על יסודי והאגף ישלח את המתווה לבדיקת המפמ"ר. המפמ"ר ילווה את בניית התוכנית. (המתווה יכלול תוכניות הוראה מפורטות, פריסת אופן הערכה, תכנון שילוב מיומנויות החשיבה)¹
5. קבלת אישור עקרוני מהמפמ"ר או מנציגו לתוכנית שבית הספר כתב.
6. בתי הספר מציגים את תכניתם בוועדה המחזית.
7. הועדה המחזית מבקשת תיקונים/הרחבות לתכנית.
8. בוועדה ייקבע אירוע ההערכה עליו תעשה הערכה חיצונית של 30%.
9. התכניות מאושרות/לא מאושרות ע"י הוועדה הארצית ובתי הספר מקבלים הודעות בהתאם להחלטה.
10. בבתי"ס- מתבצעות התכניות כפי שאושרו, בליווי מדריכי האגף העל יסודי ומדריכי מפמ"ר תחום הדעת. מתקיים פיתוח מקצועי ושיח פדגוגי בחדר המורים בעקבות הפעלת התכנית, מתקיימים ביקורים של מדריכים והתכנסויות ללמידה של עמיתים.
11. השתלבות המורה/ים בפיתוח מקצועי בהמלצת המפמ"ר.
12. בה"ס ממלא טופסי ציונים ומעביר אותם לתחנות הקליטה ולאגף לחינוך על יסודי.
13. בביה"ס מתבצע סיכום תיעוד התהליך ועיבוד של הציונים שנתנו בתכנית.
14. אשרור ועדכון התכנית לקראת פתיחתו של מחזור חדש.

15. קיומו של פער משמעותי בין ההערכה החיצונית לבין ההערכה הפנימית (פערי שק"ד בהתאם לחישוב השק"ד המופעל ע"י האגף לחינוך על יסודי) יהווה עילה להפסקת התכנית.

לוח זמנים

הגשת בקשה להצטרפות- עד דצמבר

הגשת מתווים- עד פברואר

ועדות מחזיות- מאי

ועדה ארצית ומתן אישור לבי"ס - יוני

תיעוד ולמידה

1. בית הספר המשתתף בתכנית מתעד את התהליך ותוצריו ביומן מסע.
2. בית הספר המשתתף בחלוצי הערכה נדרש לקדם תפיסה ותרבות הערכה בית ספרית; פחנטציה של תוצרי הלמידה, שיתוף בין בתי ספר, השתלמות בית ספרית, וכד'.
3. בית הספר יאפשר ללמוד מהתנסויותיו וידיעותיו על ידי למידת עמיתים, השתתפות בכנסים והפצת ידע לבתי ספר שאינם בתכנית ולכלל אנשי החינוך.

